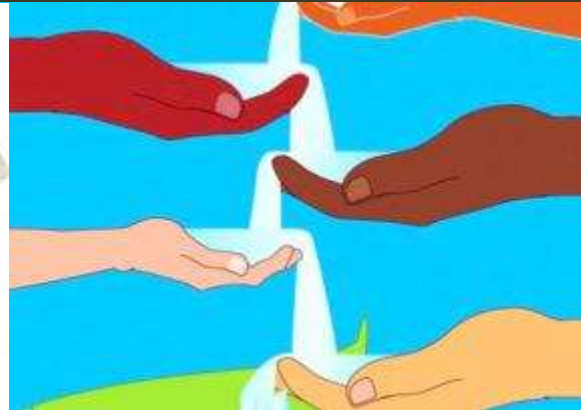

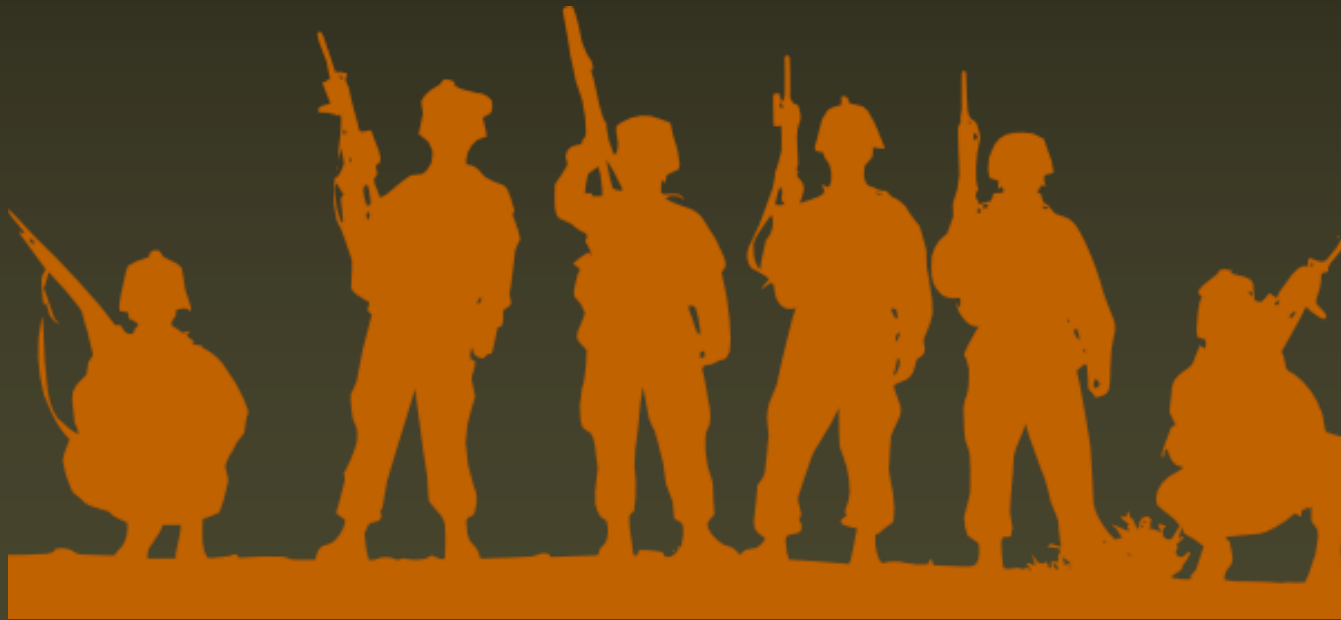

Sıcak Çatışma Bölgeleri

Kazanım: Ç.12.6

Ülkeler arasında sorun oluşturabilecek mekânsal unsurları, günümüz çatışma alanlarıyla ilişkilendirir.

Uluslararası Çatışma Nedenleri

Tarih boyunca insanlar arasında beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlar ile dinsel, siyasal ve kültürel nedenlere bağlı olarak pek çok sorun ortaya çıkmıştır.

Uluslararası Çatışma Nedenleri

Devletlerin de aralarında çeşitli faktörlere bağlı olarak sorunlar bazı dönemlerde birden fazla ülkenin müdahalesi ile uluslararası sorun hâline gelmekte ve anlaşmazlığa düşen devletler arasında sıcak çatışmalara neden olmaktadır.

Uluslararası Çatışma Nedenleri

Temelinde ekonomik ve siyasi nedenler olan 1. ve 2. Dünya Savaşları bunun en iyi örnekleridir.

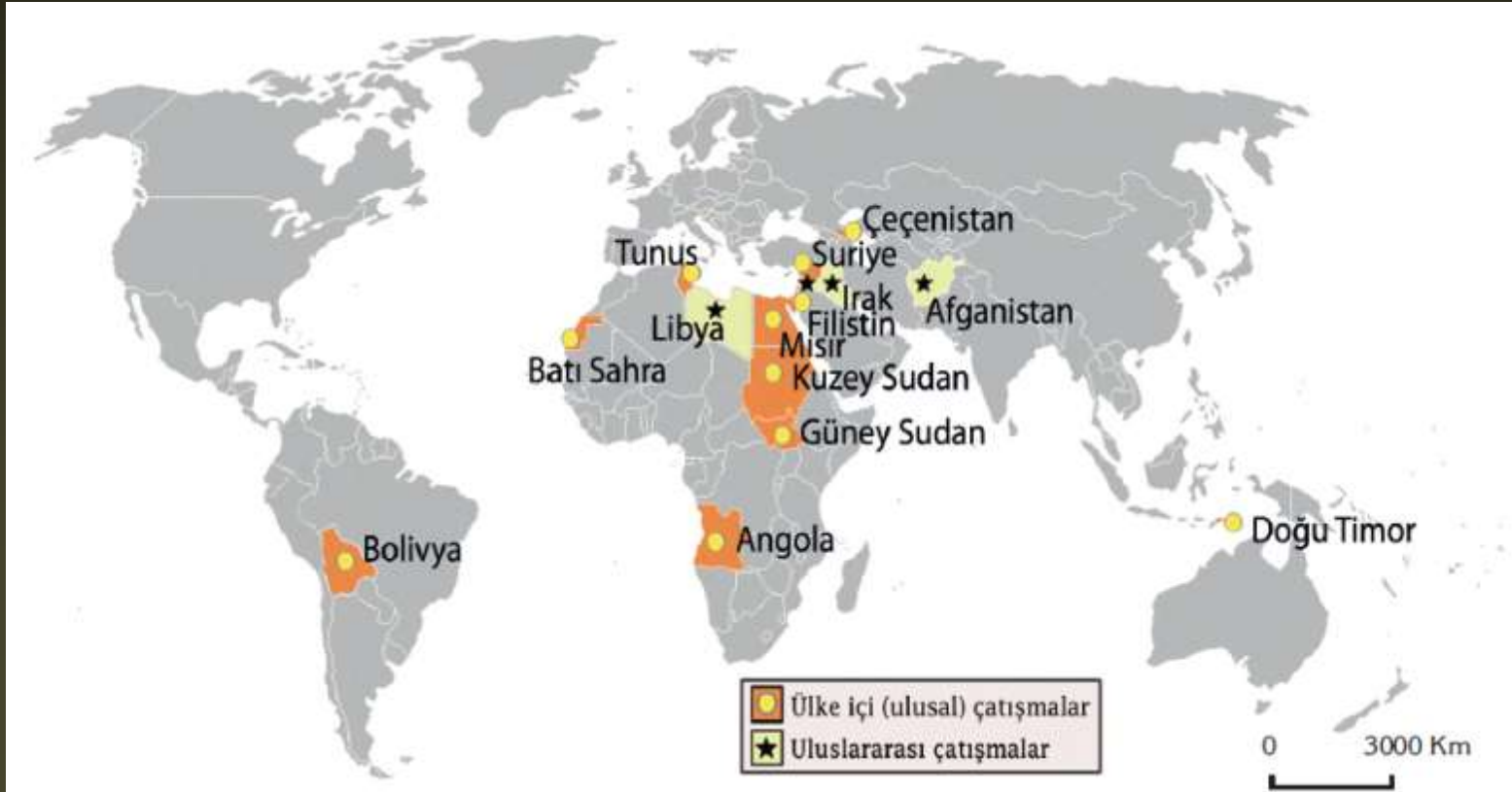
Günümüzdeki Bazı Sıcak Çatışma Bölgeleri

Orta Doğu,

Kafkasya,

Orta Asya,

*Orta ve
Kuzey Afrika*

Uluslararası Sıcak Çatışmalara Neden Olan Bazı Unsurlar

Doğal Unsurlar

Su Kaynaklarının Paylaşımı

Toprak Paylaşımı

Yeraltı Zenginliklerinin Paylaşımı

Enerji Kaynaklarının Paylaşımı

Beşerî ve Ekonomik Unsurlar

Ekonomik Sorunlar

Sınır Sorunları

Siyasi ve Ekonomik Farklılıklar

Geçmişe Dayanan Sorunlar

Bağımsızlık İstekleri

Önemli Ulaşım Yollarının Kontrolü

*Sıcak Çatışma Bölgesi
Orta Doğu*

Tarih Boyunca Orta Doğu'nun Önemi

İlk yerleşim alanlarının kurulduğu,

İlk devlet örgütünün kurulduğu,

İlk yazılı hukuk belgesinin oluşturulduğu,

Tarım, ticaret ve şehirciliğin ortaya çıktığı orta doğu,

Yazının ilk kez kullanıldığı,

Göç ve ticaret yollarının geçtiği bölgedir

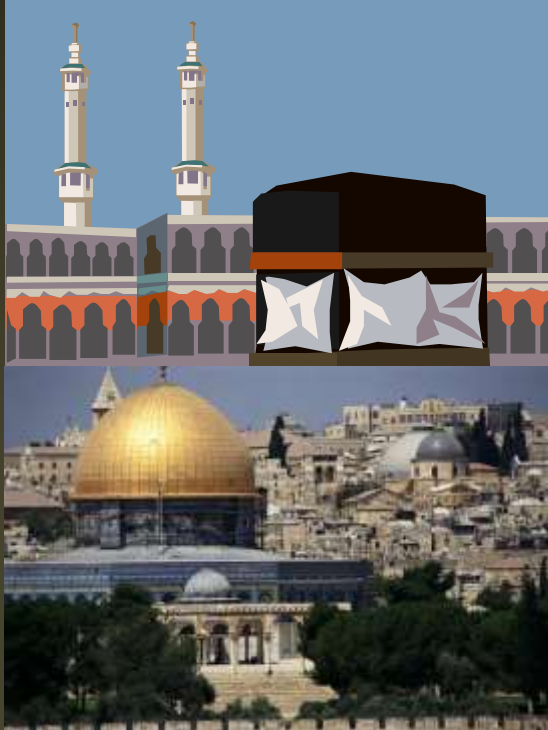
Orta Doğu'nun Günümüzdeki Önemi

Dünya petrol rezervlerinin büyük bölümüne sahip olması,

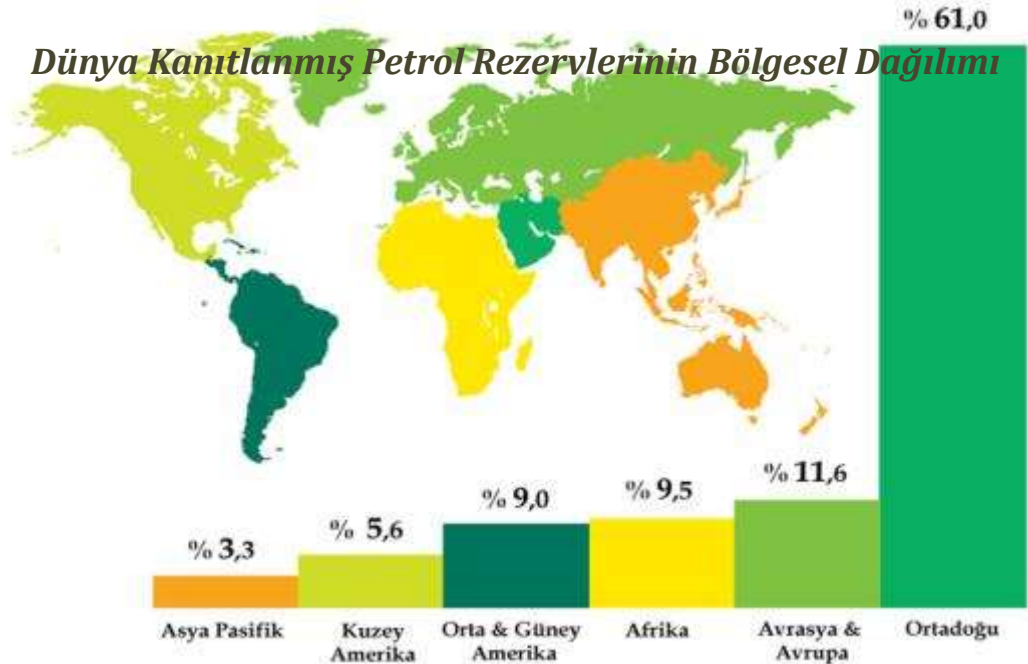
Kutsal mekânları barındırması,

Önemli ticaret yollarının kavşak noktasında bulunması

Orta Doğu'yu dünya açısından çok önemli bir bölge hâline getirmiştir.

Dünya Kanıtlanmış Petrol Rezervlerinin Bölgesel Dağılımı

Sıcak Çatışma Bölgesi : Orta Doğu

Orta Doğu, ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihî nedenlerle günümüzde sıcak çatışma potansiyeline sahip bir bölge olarak karşımıza çıkmaktadır.

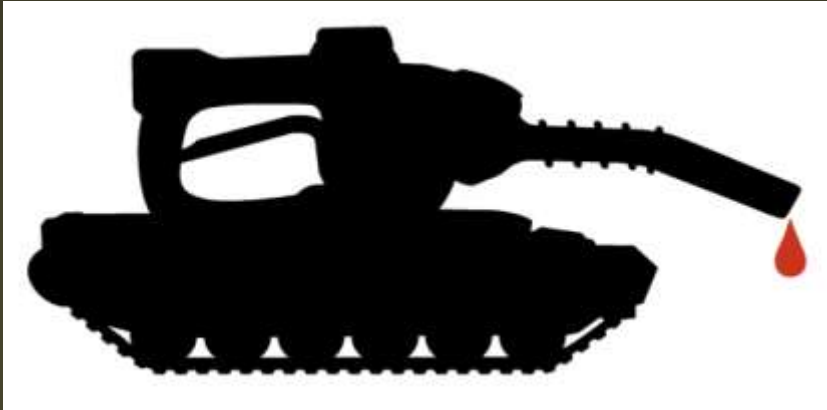

Sıcak Çatışma Bölgesi : Orta Doğu

Orta Doğu'da tarihten günümüze gelen sorunlara baktığımızda öne çıkan iki sorun vardır:

Petrol Sorunu

Su Sorunu

Petrol Sorunu

Petrol Sorunu

Günümüzde Orta Doğu zengin petrol kaynakları ve bunların paylaşımı nedeniyle önemli sıcak çatışmaların en yoğun yaşandığı bir bölge olarak karşımıza çıkmaktadır.

Petrol Sorunu

Irak; Orta Doğu'da petrol arama ve işletme imtiyazları elde etmek, hatta tümüne sahip olmak için ülkelerin birbirleriyle mücadele ettikleri bir bölgedir.

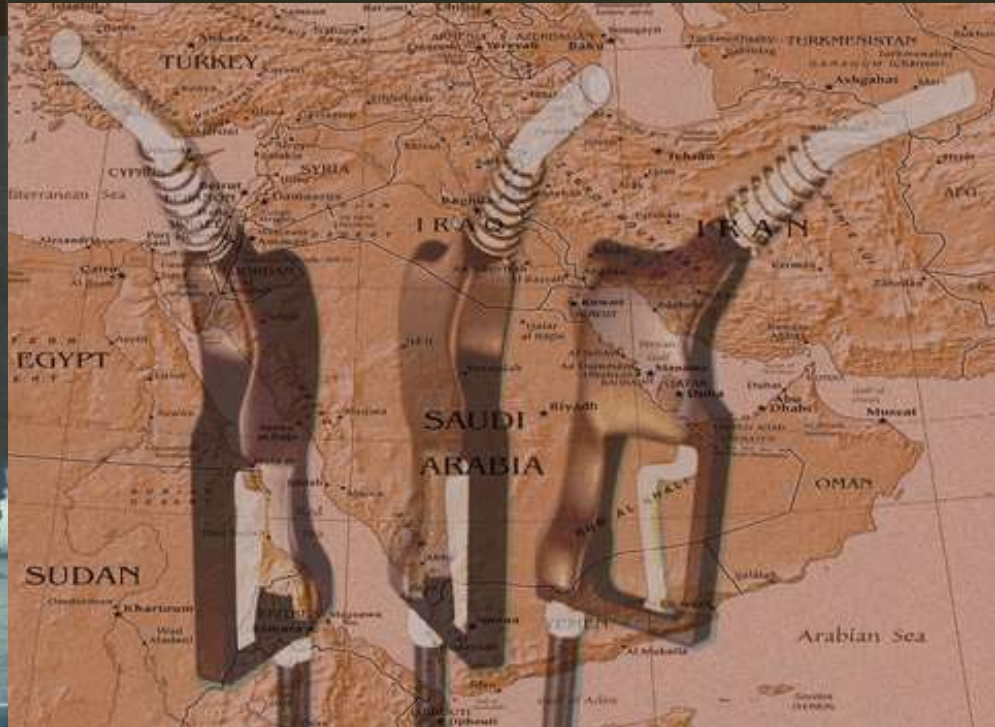
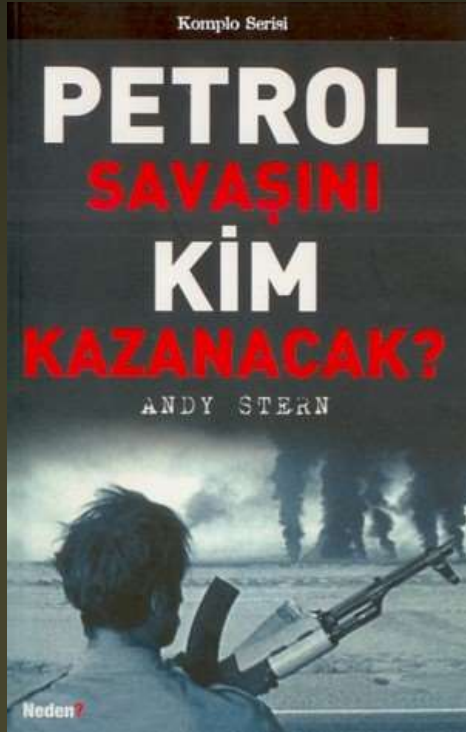
Petrol Sorunu

Bu bölgeyi kontrol eden güç sadece kendi enerji açığını karşılamaz. Aynı zamanda Orta Doğu petrollerine bağımlı olan diğer ülkeleri de kontrol altında tutar.

Petrol Sorunu

Orta Doğu'da İngiltere, Rusya ve ABD arasındaki mücadeleler İkinci Dünya Savaşı döneminde petrole olan ihtiyacın iyice artmasıyla başlamış,

Petrol Sorunu

günümüzde ABD ve müttefiklerinin Irak'ı işgaline kadar dayanmıştır. İşgal sonrası direniş başlamış ve bu direniş hâlâ devam etmektedir.

ve Kerkük Petrolleri

Okuma
Metni

1885 yılından itibaren kullanılmaya başlanan petrol, 1900'lü yıllarda öneminin iyice artması nedeniyle İngiltere'yi, zengin petrol yataklarının bulunduğu Musul, Kerkük ve Basra'ya yöneltmiştir.

İngiltere'nin Orta Doğu politikalarının esasını hem doğal kaynaklarıyla hem de stratejik önemi nedeniyle ekonomik değer taşıyan sömürgesi Hindistan yolunun güvenlik altında tutulması oluşturuyordu.

Musul ve Kerkük Petrolleri

Okuma
Metni

Mezopotamya zengin ekonomik potansiyeli ile başta İngiltere olmak üzere diğer büyük güçlerin dikkatini çekmiştir. 1871'de bölgenin zengin petrol kaynaklarına sahip olduğu II. Abdülhamit'e bildirilmiştir.

Hükümdar 1888 ve 1908'de yayımladığı iki özel fermanla Musul ve Bağdat vilayetlerindeki petrol alanlarının bulunduğu arazilerinin Hazine-i Hassa'ya bağlandığını ilan etmiştir.

1908'de II. Meşrutiyet'in ilanından sonra petrol alanları II. Abdülhamit'in özel mal varlığından ayrılıp Maliye'ye bağlanmıştır.

Prof. Mim Kemal Öke Musul Sorunu

Su Sorunu

Su Sorunununun Giderek Artmasınınin Nedenleri

Nüfus artışı

Su kullanımınının artması

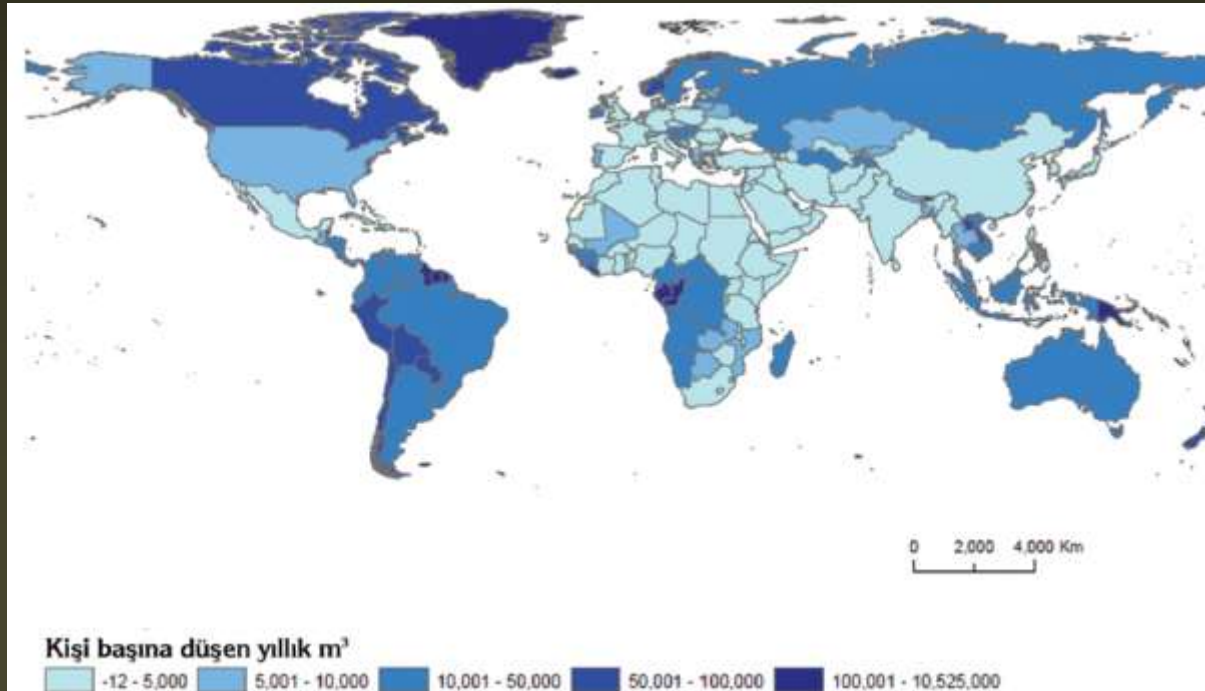
İklim değişiklikleri

Su havzalarının daralması ve kirlenmesi

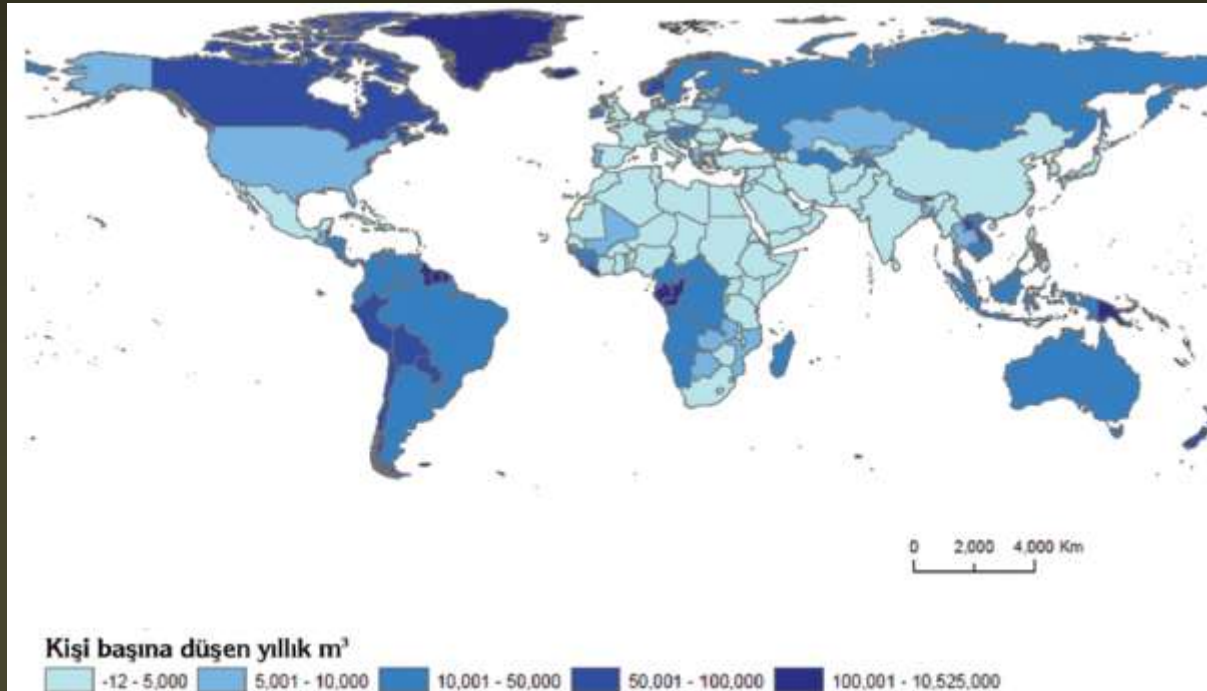
Su Sorunu

Dünya genelinde su sıkıntısı çeken 26 ülkeden 14'ü Orta Doğu'da yer almaktadır. Bu bölgede su rezervi bakımından en avantajlı ülke Türkiye'dir.

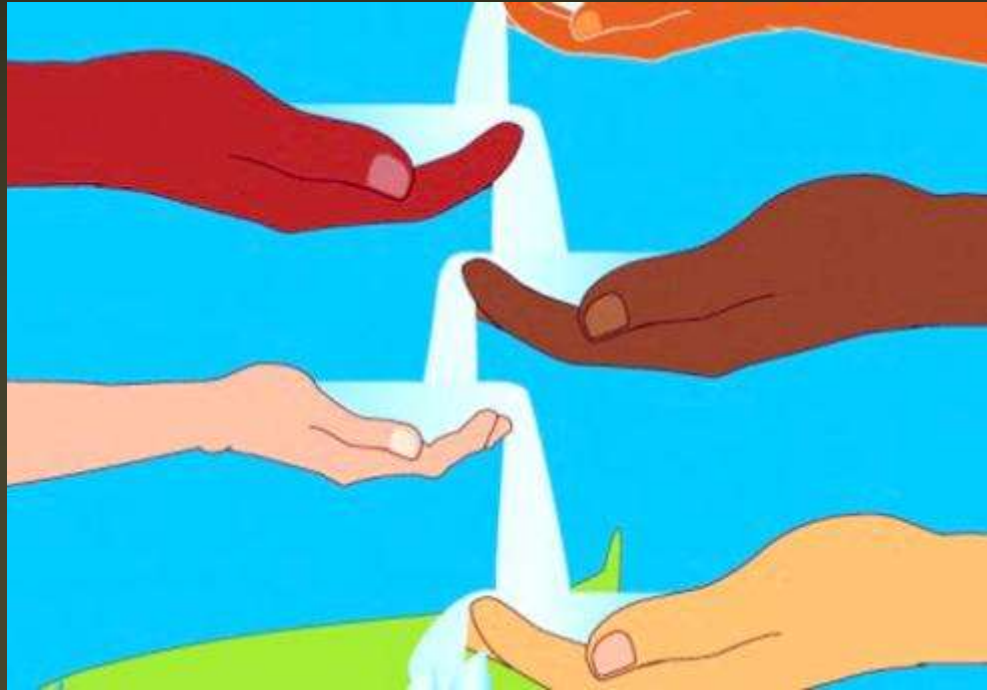
Su Sorunu

Türkiye'nin güneyinde yer alan ülkeler iklim özellikleri ve coğrafi konumlarından dolayı aşırı buharlaşma neticesinde su sıkıntısı çekmektedirler.

Su Sorunu

Orta Doğu'da su sorunu zaten çok az bulunan su rezervi ve kaynaklarından değil, ülkeler arasında ortak kullanıma açık olan su rezervlerinin paylaşımından kaynaklanmaktadır.

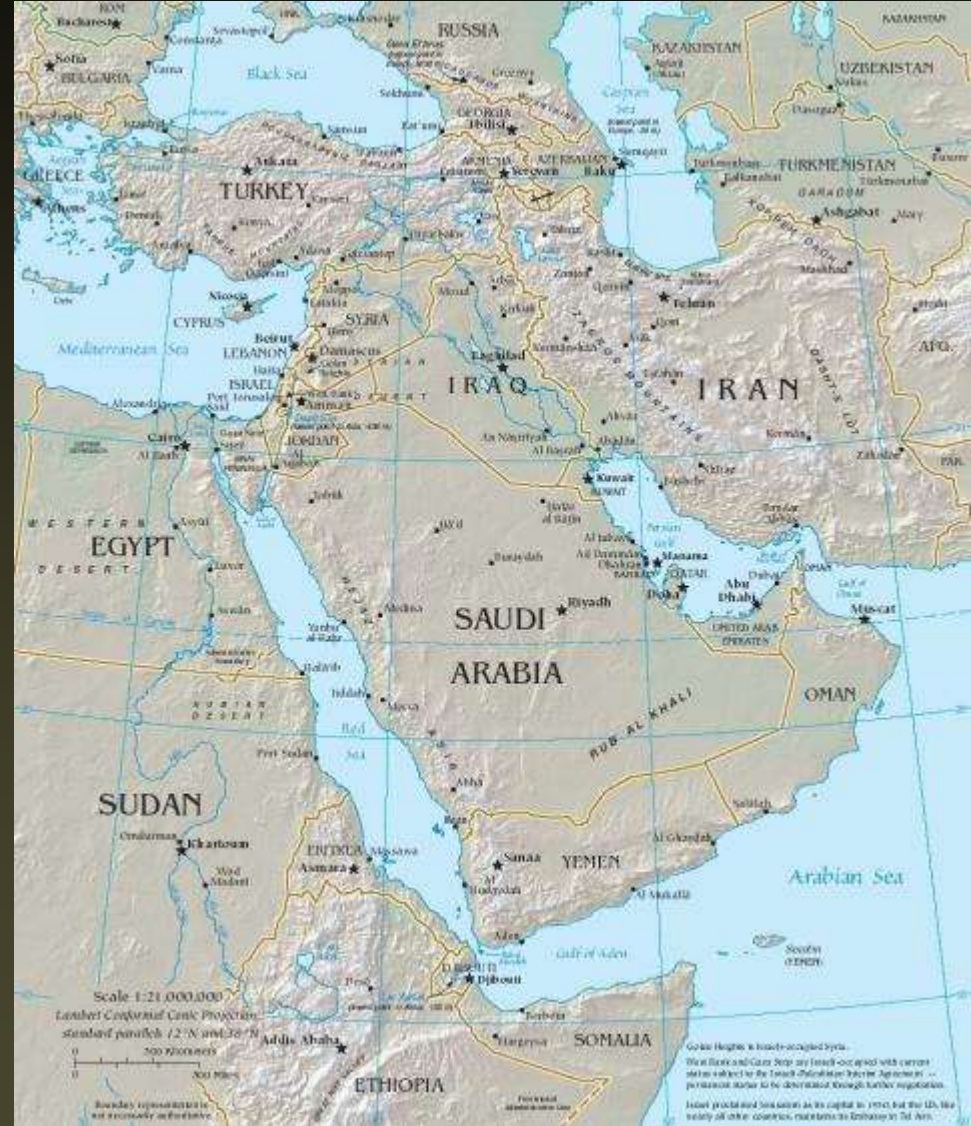
Su Sorunu

Ortak kullanıma açık olan bu akarsuların en önemlileri; Nil, Fırat, Dicle nehirleridir.

Su Sorunu

Nil Nehri hariç tutulursa Orta Doğu bölgesinde yer alan sınır aşan akarsuların tümü Türkiye'yi ilgilendirmektedir.

Su Sorunu

Orta Doğu'da ortak su kullanımından kaynaklanan su sorunu Suudi Arabistan ve Arap Yarımadasının güneyindeki ülkeler dışında, tüm ülkeleri ilgilendirmektedir.

Su Sorunu

Zaman zaman savaşa kadar giden bu anlaşmazlıklar tüm Orta Doğu'da barış ve huzuru bozmaktadır.

İsrail tankları, Arap ve İsrail güçleri arasındaki, 10 Haziran 1967 Altı Gün Savaşı sırasında Golan Tepeleri üzerinde ilerlemektedir.

Su Sorunu

Örneğin, Orta Doğu'da önemli su kaynaklarından biri olan Suriye'ye ait Golan tepeleri İsrail tarafından işgal edilmiştir

Ortadoğu'da Paylaşımı Sorun Oluşturan Başlıca Sınır Aşan Sular Hangileridir?

Nil

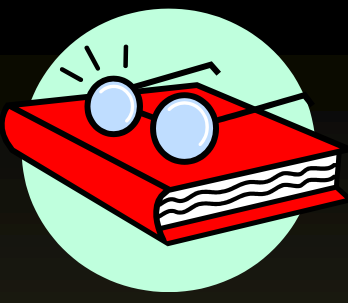
Fırat

Dicle

Asi

Şeria

İlk Su Savaşı Nil Üzerinde mi Olacak?

Okuma
Metni

300 milyondan fazla insanın hayat kaynağı olan Nil Nehri, Mısır'la özdeşleşmiş durumdadır.

Afrika'da, 1960'lı yıllardan sonra bağımsız devletlerin ortaya çıkması, Mısır'ın bu ayrıcalığı için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Uzmanlar, gelecekte su savaşlarının Orta Doğu'da ve özellikle de Nil Nehri'nin sularının paylaşımı nedeniyle olacağını söylüyorlar.

İlk Su Savaşı Nil Üzerinde mi Olacak?

Okuma
Metni

Nil Nehri'nin sularının kullanımıyla çıkacak sorunların başlıcaları şunlardır:

Etiyopya; Mısır'ın Nil Nehri'nin sularını tek başına kullanımına izin vermeyecek ve bu da iki ülke arasında sorun oluşturacaktır.

Bu nedenle Nil üzerinde hak iddia eden daha güçlü ülkeler ortaya çıkabilecek. Aynı zamanda Nil'in kaynağında yer alan Tanzanya Nil'in sularının paylaşımı konusunda Mısır ile sorun yaşayacaktır.

İlk Su Savaşı Nil Üzerinde mi Olacak?

Okuma
Metni

Uganda ve Kenya'da Nil'in geçtiği ülkeler arasında yer almaktadır. Bu iki ülke de başta İngiltere olmak üzere Batılı ülkelerle çok yakın ilişkiler içindedir.

Uzun dönemde Uganda ve Kenya'nın Batılı ülkelerin de yardımıyla Nil konusunda daha sert adımlar atabileceği öne sürülmektedir.

Orta Doğu bölgesinin dilsiz haritasını çiziniz. Bölgeyi gösteren siyasi ve fiziki haritalardan yararlanarak;

1. Ülke sınırlarını çizip ülkelerin adlarını yazınız.

2. Bölge ülkeleri sınırları içindeki nehirleri çizerek adlarını yazınız.

3. Oluşturduğunuz haritayı inceleyerek çıkarımlarda bulununuz. Bulduğunuz sonuçları defterinize yazınız.

Türkiye

Bahreyn

BAE

Filistin

Irak

İran

İsrail

Katar

Kıbrıs Rum Kesimi

KKTC

Kuveyt

Lübnan

Mısır

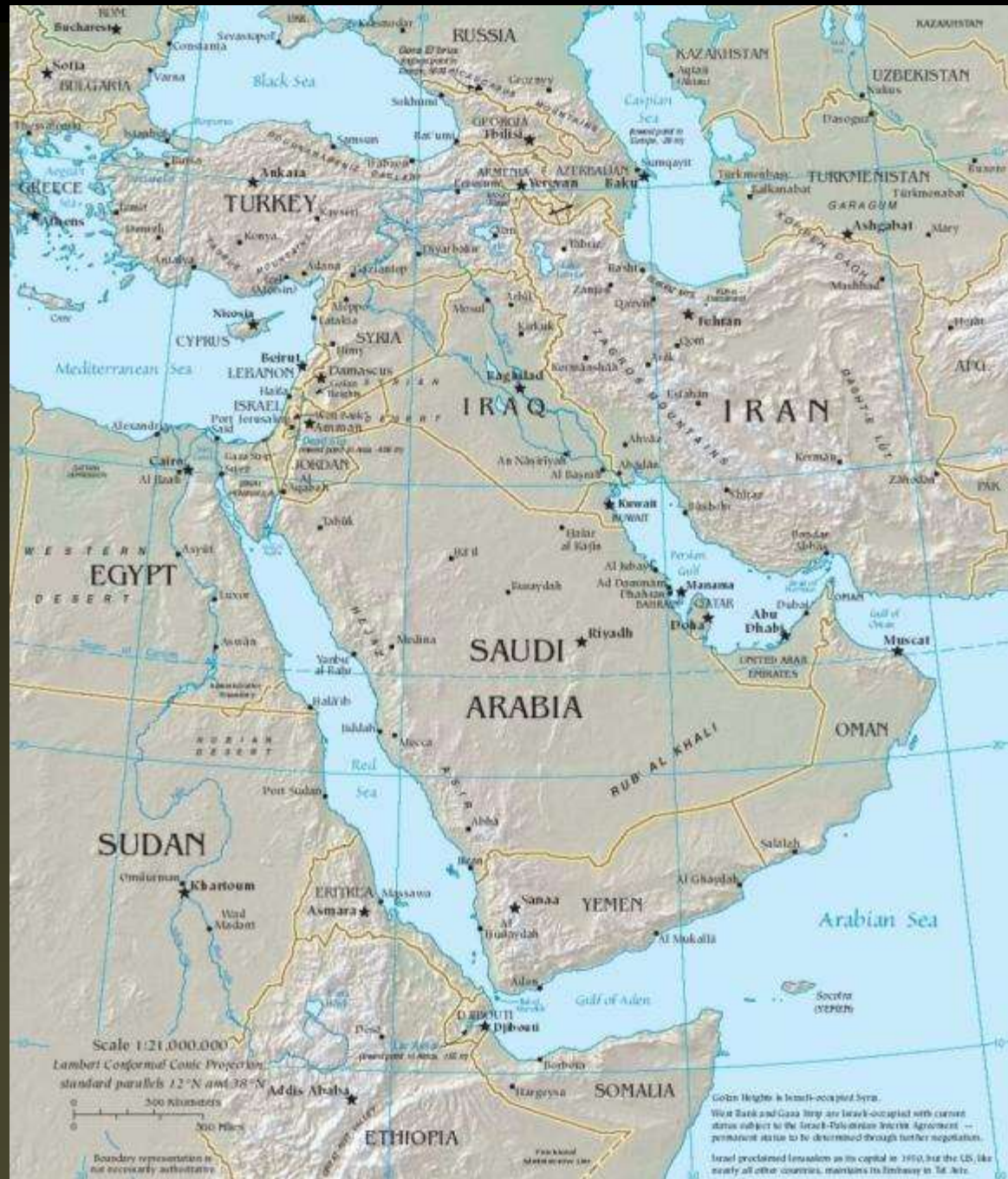
Suriye

Suudi Arabistan

Umman

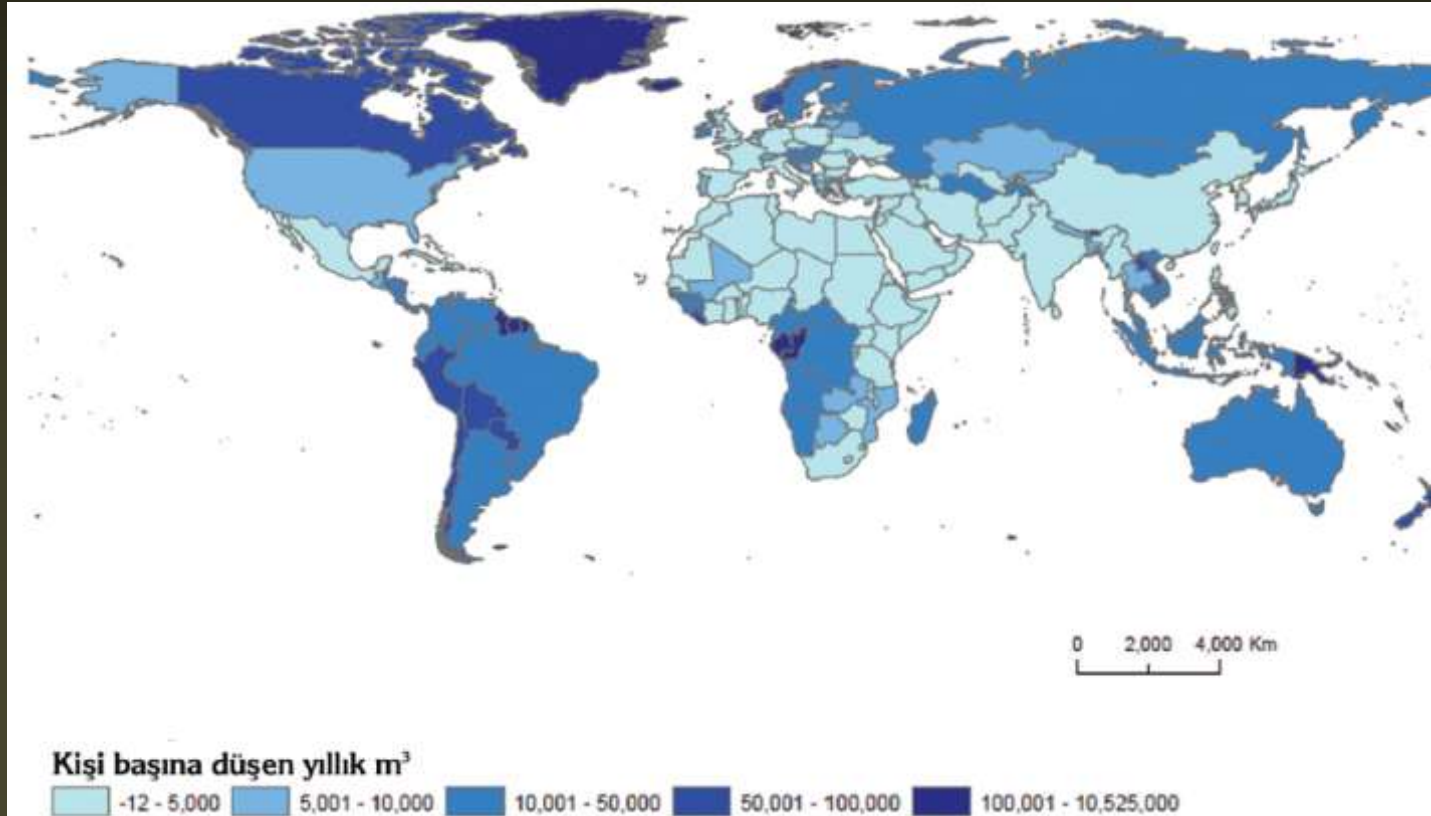
Ürdün

Yemen

Etkinlik Ders Kitabı Sayfa:187

Aşağıdaki soruları haritadan, atlaslarınızdan ve ön bilgilerinizden yararlanarak cevaplayınız.

Etkinlik Ders Kitabı Sayfa:187

1. Kişi başına düşen kullanılabilir içme suyunun en fazla olduğu ülke ve bölgeler hangileridir? **Söyleyiniz.**

Kanada

Kolombiya

Peru

Şili

Norveç

Kongo

Rusya

Papua Yeni Gine

Avustralya

Etkinlik Ders Kitabı Sayfa:187

1. Kişi başına düşen kullanılabilir içme suyunun en az olduğu ülke ve bölgeler hangileridir? Söyleyiniz.

Moritanya

Cezayir

Libya

Nijer

Mısır

Sudan

Suudi Arabistan

Fas

Tunus

BU BÖLGELERİN BENZER VE ORTAK ÖZELLİKLERİ

**Buharlaştırma
FAZLA**

Yağış miktarı AZ

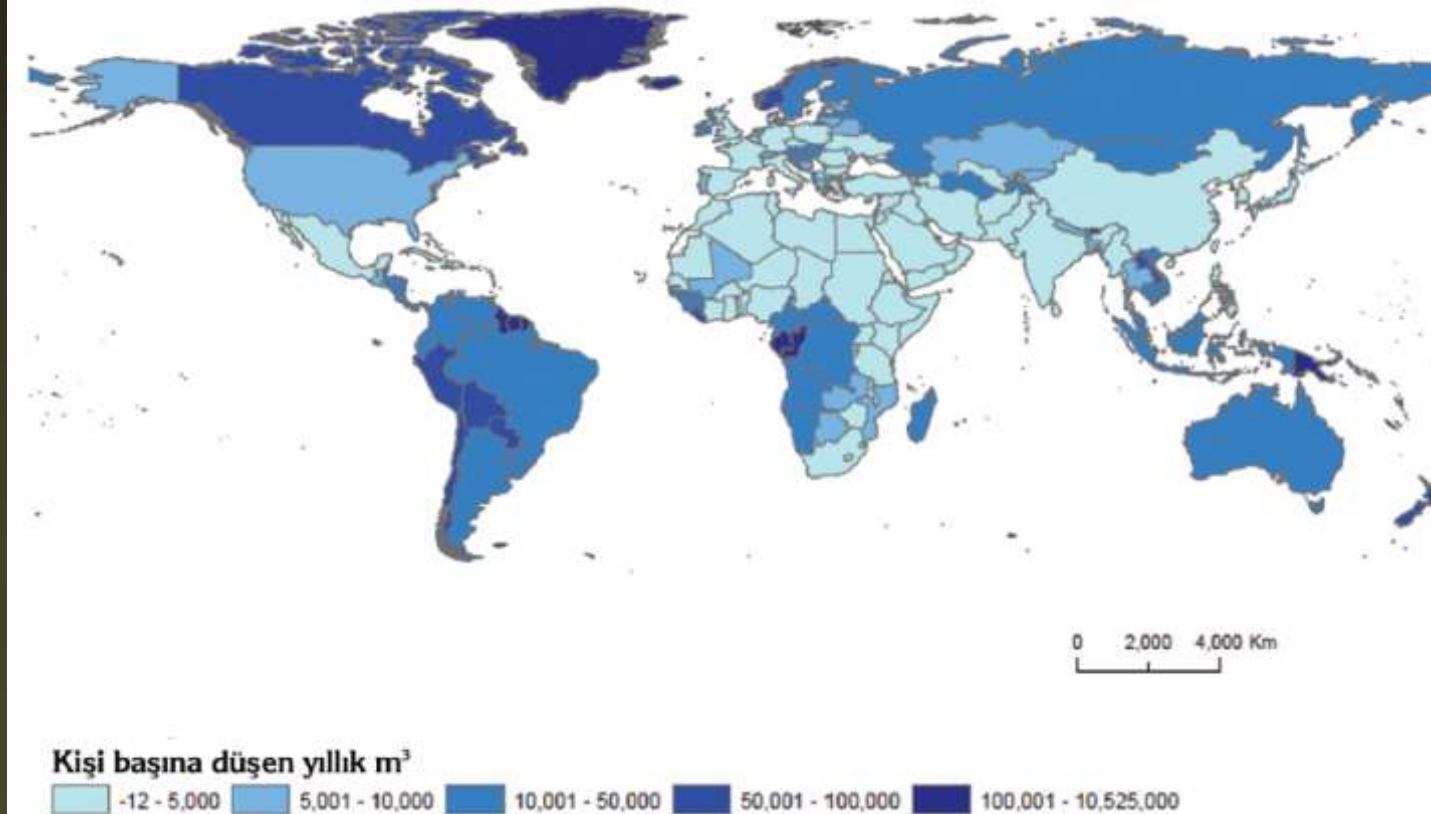
Sıcaklık FAZLA

0 2,000 4,000 Km

Kişi başına düşen yıllık m³

3. Küresel iklim değişikliğine bağlı olarak gelecekte en fazla etkilenecek ülke ve bölgeler hangileridir?

Etkinlik Ders Kitabı Sayfa:187

Doğal Kaynak	Yol açtığı uluslararası sorunlar
Altın	
Kömür	
Doğal gaz	
Uranyum	
Petrol	

Orta Doğu'da bazı sorunlar

Tarih	Taraflar	Nedenleri	Sonuçları
1956	Mısır İsrail	İsrail'in Mısır'a ait Sina Yarımadası'nı işgal etmesi	İkinci Arap-İsrail savaşı çıkmıştır
1965	Filistin İsrail	İsrail'in Filistin topraklarını işgaline yerli halkın tepkisi	Filistin Kurtuluş Örgütü tarafından İsrail millî su dağıtım kanalına başarısız bir saldırı yapılmıştır.
1967	Suriye İsrail	İsrail'in Suriye'ye ait önemli su kaynaklarının bulunduğu Golan Tepelerini işgali	İsrail, Ürdün Nehri üzerinde yapılan yapıları imha ederek Banias Irmağı ile birlikte Golan Tepelerini işgali.

Orta Doğu'da bazı sorunlar

Tarih	Taraflar	Nedenleri	Sonuçları
1974	Türkiye Yunanistan	Kıbrıs'ta Rumlar tarafından Türklere uygulanan baskılar	Türkiye'nin Kıbrıs'a düzenlediği Barış Harekâtı (1974 yılı) KKTC bağımsızlığını ilan etti (1983)
1980 1988	İran Irak	Şattülarap su yolu ve bu bölgedeki petrolün paylaşımı	Sekiz yıl süren savaştan sonuç alınamamıştır.

Orta Doğu'da bazı sorunlar

Tarih	Taraflar	Nedenleri	Sonuçları
1991	Irak Kuveyt ABD	Irak'ın Kuveyt'i işgali ve buna ABD'nin müdahalesi	ABD tarafından Bağdat'ın su dağıtım şebekesi ve alt yapısı tahrip edilmiştir.
2003	Irak – ABD	Irak petrollerini kontrol etmek	Irak ABD tarafından tamamen işgal edilmiştir

Filistin - İsrail Sorunu

Haber
Köşesi

İsrail Devleti, kurulduğu tarihten itibaren çevresindeki Arap devletleriyle sorunlar yaşamakta, aralarında çatışmalar çıkmaktadır. Tarafların bir an önce çatışmayı sona erdirecek müzakere edilmiş bir anlaşmaya ihtiyaçları vardır.

Böyle bir anlaşmanın çerçevesi bellidir:

- 1. İsrail'in işgali altındaki bölgelerde kurulan Filistin devletinin tanınması,*
- 2. Kudüs üzerinde her iki tarafın ortak veya ayrı egemenliğinin tanınması,*
- 3. Tazminat paketi ve bazı mültecilerin, yan yana yaşayan iki ülkenin etnik-ulusal yapısını sarsmayacak bir çerçeve içinde yaşadıkları yerlere dönüşü,*

Filistin - İsrail Sorunu

Haber
Köşesi

Geçmişte bu yönde gösterilen çabaların başarısızlığı, insanları diplomatik çözüm çabasının zaman kaybından ibaret olduğu düşüncesine sevk etmektedir. Uluslararası toplumlar son beş yılda çözüm yönünde pek az gayret göstermişlerdir.

Bu sorunun çözümsüzlük noktasında bırakılması, bütün dünya için üzücü sonuçlar doğuruyor, zira Filistin'de yaşananlar yüz milyonlarca insan için siyasi ve duygusal bir önem taşımaktadır.

Basından, 25 Eylül 2006

Yararlanılan Başlıca Kaynaklar

Komisyon, Coğrafya 12 MEB Ders Kitabı, İstanbul 2011

Sema KÖROĞLU, Mahmut KÖROĞLU, Coğrafya 12, Esen Yay, Ankara 2009

FEM YGS LYS Coğrafya, FEM Dergisi Yayınları, İstanbul 2011

Cumhur ABAY, Coğrafya 12, Esen Yay, Ankara 2011